

20
21

FACTSHEET: ALGEMEEN

Universiteit Gent

https://res.cloudinary.com/grohealth/image/upload/f_auto,q_lossy,q_auto/v1583766541/DCUK/Content/Stock-879044054.jpg

INHOUD

PAG.02

01

INTRODUCTIE

PAG.03

02

WAAROM DIT
ONDERZOEK?

PAG.04

03

DOELSTELLINGEN

PAG.05

04

ONDERZOEKSVRAGEN

PAG.06

05

FINANCIERING

PAG.07

06

BRONNEN

OVER HET PROJECT

"Een cultuursensitieve stigma survey bij jongeren in Vlaanderen: Oorzaken en gevolgen begrijpen om stigmatisering tegen te gaan" onderzoekt stigma m.b.t. geestelijke gezondheid bij Vlaamse jongeren tussen 16 en 18. Dit project wordt uitgevoerd met de steun van het FWO (Fonds Wetenschappelijk Onderzoek Vlaanderen) Rode Neuzen Fonds dat werd opgericht naar aanleiding van Rode Neuzen Dag. Het onderzoek wordt uitgevoerd door de onderzoeksgroep Hedera (Health and Demographic Research) van de vakgroep Sociologie (Faculteit Politieke en Sociale Wetenschappen) van de Universiteit van Gent.

**"EEN
CULTUURSENSITIEVE
STIGMA SURVEY BIJ
JONGEREN IN
VLAANDEREN:
OORZAKEN EN
GEVOLGEN BEGRIJPEN
OM STIGMATISERING
TEGEN TE GAAN"**

Het doel van het onderzoek is er voor zorgen dat toekomstige anti-stigma campagnes jongeren bereiken ongeacht hun achtergrond en dat zoveel mogelijk jongeren hun weg vinden naar de juiste hulp en ondersteuning. Om dit te bereiken ontwikkelde de vakgroep Sociologie van de Universiteit Gent een cultuursensitieve stigma survey. Op basis van een reeks focusgroepen met diverse jongeren werd de survey inhoudelijk aangepast in functie van de huidige superdiversiteit in Vlaanderen. Vervolgens werd de survey zowel getest op taal als inhoud tijdens een pilootfase waaraan 49 jongeren deelnamen. Hierna werd de uiteindelijke survey bij leerlingen uit meer dan 35 Vlaamse middelbare scholen afgenomen in de periode van 1 oktober 2020 tot 4 februari 2021. In de survey gaan we na hoe jongeren in de laatste graad van het secundair onderwijs denken over mentale gezondheidsproblemen, welk advies ze zouden geven aan leeftijdsgenoten met psychische moeilijkheden en welke taboes er mogelijks nog hangen rond mentale gezondheid.

02

WAAROM DIT ONDERZOEK?

WAAROM MENTALE GEZONDHEID BIJ JONGEREN?

Volgens recente cijfers ervaart één op vijf Vlaamse jongeren psychische klachten [1]. Ondanks inspanningen om stigma rond psychische moeilijkheden tegen te gaan en de beschikbaarheid van laagdrempelige hulp te verhogen (zoals de jongerenlijn 'Awel', Over-Kophuizen,...), blijft het bespreken van psychische moeilijkheden en het zoeken van hulp taboe onder vele jongeren.

“

1 OP 5
VLAAMSE
JONGEREN
ERVAART
PSYCHISCHE
KLACHTEN

”

WAAROM STIGMATISERING?

Stigmatisering van psychische problemen houdt mensen tegen om gepaste hulp te zoeken en zorgt er vaak voor dat leeftijdsgenoten ongepast reageren op noden. Dergelijke reacties verergeren vaak de psychische problemen, en leiden tot onaangename en gespannen sociale relaties en een lagere levenskwaliteit [2,3]. Indien het praten over deze problemen echter aanvaard wordt en ernstig wordt genomen onder de jongeren, kan dit de kans verhogen dat mentale gezondheidsproblemen vroeger opgespoord en zo nodig behandeld kunnen worden [4].

WAAROM EEN CULTUURSENSITIEVE SURVEY?

Er is een gebrek aan studies die focussen op de rol van etniciteit, migratie-achtergrond en religie op stigma [5]. Bovendien geven Belgen met een migratie-achtergrond aan meer last te hebben van bepaalde psychische problemen zoals depressie en zijn ze vaak het slachtoffer van dubbele stigmatisering [6-9]. Ondanks de toenemende diversiteit in de Vlaamse samenleving is er weinig kennis over stigma bij jongeren met een migratie-achtergrond [10-12]. Bijgevolg was er een grote nood om een cultuursensitieve survey te ontwikkelen met aandacht voor mogelijke verschillende culturele, spirituele en religieuze gezondheidszorg opties en coping mechanismen.

DOEL- STELINGEN

03

“

DE OVERKOEPELENDE DOELSTELLING
VAN HET PROJECT IS:
AAN DE HAND VAN EEN CULTUURSENSITIEVE
STIGMA SURVEY STIGMATISERENDE PROCESSEN BIJ
VLAAMSE JONGEREN, MET EN ZONDER MIGRATIE-
ACHTERGROND IN KAART TE BRENGEN.

”

MEER BEPAALD BEOOGT DIT PROJECT:

01

een cultuursensitieve stigma survey te ontwikkelen en stigma t.a.v. personen met psychische problemen en het zoeken van professionele hulp in de geestelijke gezondheidszorg te meten. Hiervoor baseerden we ons op de breed gehanteerde *Stigma in a Global Context Mental Health Survey (SGC-MHS)* [13]. Dit instrument werd aangepast naar:
a) schoolgaande jongeren (16-18 jaar) en
b) superdiverse jongerenpopulaties

02

het in kaart brengen van stigmatiserende attitudes bij jongeren (t.a.v. andere jongeren met psychische problemen en geestelijke gezondheidszorg) en hun kennis en perceptie over anti-stigma campagnes in Vlaanderen

03

het ontrafelen van netwerk-gebaseerde factoren en overtuigingen over causale attributies (de toekenning van oorzaken van psychische problemen)

04

ONDERZOEKS-
VRAGEN

OM DEZE DOELSTELLINGE TE BEREIKEN
ZOEKT HET PROJECT EEN ANTWOORD OP
VOLGENDE VRAGEN:

01

- *Welke stigmatiserende attitudes zijn er aanwezig onder jongeren?*
- *Wat is de kennis van jongeren over anti-stigma campagnes en hoe percipiëren ze deze campagnes?*
- *Wat is de link tussen hun kennis en perceptie over deze campagnes en hun stigmatiserende attitudes?*

02

- *Zijn er verschillen aanwezig tussen jongeren met en zonder migratie-achtergrond op vlak van stigmatiserende attitudes en hun kennis van en perceptie over anti-stigma campagnes?*
- *Verschilt de relatie tussen deze twee componenten bij deze jongeren?*

03

- *Wat is de impact van het sociaal netwerk van jongeren en de schoolcontext op gepercipieerd en persoonlijk stigma en hun adviezen over geestelijke gezondheidszorg?*
- *Kan deze impact bijkomende verklaringen bieden voor de potentiële verschillen tussen jongeren met en zonder migratie-achtergrond?*

04

- *Verschillen causale attributies (toekenning van oorzaken van psychische problemen) volgens migratie-achtergrond?*
- *Kunnen potentiële verschillen ons helpen om verschillen tussen stigmatiserende attitudes en adviezen over geestelijke gezondheidszorg beter te begrijpen?*

FINANCIERING

HET FWO EN HET RODE NEUZEN FONDS

05

In het kader van de vierde Rode Neuzen Dag in 2019 stelde het FWO een toelage ter beschikking ter ondersteuning van onderzoeksprojecten rond het thema “weerbaarheid voor jongeren op mentaal, sociaal én fysiek vlak met focus op projecten binnen een schoolomgeving”. Het huidige project werd ondersteund door dit fonds gezien dit onderzoek gericht is op het genereren van nieuwe kennis die kan bijdragen aan de ontwikkeling van hulpmiddelen om scholen, leerkrachten of lerarenopleidingen in staat te stellen om het psychisch welzijn van jongeren te verbeteren.

“

**HET ONDERZOEK
WORDT
GEFINANCIERD DOOR
HET RODE NEUZEN
FONDS, SAMEN MET
HET FONDS
WETENSCHAPPELIJK
ONDERZOEK
VLAANDEREN (FWO).**

”

HET FWO

Het Fonds Wetenschappelijk Onderzoek - Vlaanderen (FWO) is een Vlaamse stichting van Openbaar Nut die al meer dan 90 jaar lang onderzoek stimuleert en ondersteunt door financiële steun te bieden. Bovendien stimuleert en ondersteunt het fonds ook internationale samenwerking en mobiliteit om excellent onderzoek te realiseren. Voor meer informatie over het FWO kunnen jullie terecht op de volgende website:

<https://www.fwo.be/>

RODE NEUZEN FONDS

Het Rode Neuzen Fonds heeft als doel steun te bieden aan projecten voor de mentale gezondheid van kinderen en jongeren in Vlaanderen. Dit fonds werd opgericht bij de Koning Boudewijnstichting om de opbrengsten van de benefietactie Rode Neuzen Dag te beheren. Rode Neuzen Dag is een samenwerking tussen VTM, Q-Music en Belfius en wordt jaarlijks georganiseerd. Voor meer informatie over Rode Neuzen Dag kunnen jullie terecht op de volgende website:

<https://www.rodeneuzendag.be/>

10

BRONNEN

1. Van Hoeyveld, B. (2019, 25 september). *Sociaal vaardige jongeren kampen minder met psychische klachten*. Geraadpleegd van <https://nieuws.kuleuven.be/nl/2019/sociaal-vaardige-jongeren-kampen-minder-met-psychische-klachten>
2. Rusch N, Angermeyer M, Corrigan P (2005) Mental illness stigma: Concepts, consequences & initiatives to reduce stigma. *Eur Psychiatr*, 20(8): 529-39.
3. Rusch N, Evans-Lacko S, Thornicroft G (2012) What is a mental illness? Public views & their effects on attitudes and disclosure. *Aus NZ J Psychiatr*, 46(7): 641-8.
4. Wisdom J, Clarke G, Green C (2006) What teens want: Barriers to seeking care for depression. *Adm Pol Ment Health*, 33(2): 133-45.
5. Clement S. et al (2015) What is the impact of mental health-related stigma on help-seeking? A systematic review of quantitative & qualitative studies. *Psycholog Med*, 45(1): 11-27.
6. Missinne S, Bracke P (2012) Depressive symptoms among immigrants & ethnic minorities: a population based study in 23 European countries. *Soc Psychiatr Psychiatric Epidem*, 47(1): 97-109.
7. Gary F. (2005) Stigma: Barrier to mental health care among ethnic minorities. *Iss Ment Health Nurs*, 26(10): 979-99.
8. Rondelez E et al (2016) Racism, Migration, & Mental Health. Theoretical Reflections from Belgium. *Subjectivity*, 9(3): 313-32.
9. von dem Knesebeck O, Kofahl C, Makowski A. (2017) Differences in depression stigma towards ethnic & socio-economic groups in Germany Exploring the hypothesis of double stigma. *J Affect Dis*, 208: 82-6.
10. Vandunslager L et al (2013) *Vlaamse migratie-en integratiemonitor 2013*. Steunpunt Inburgering en Integratie. Brussel: Studiedienst van de Vlaamse Regering.
11. Van Deurzen J (2014) *Beleidsnota Welzijn, Volksgezondheid en Gezin*. Brussel: Vlaamse Regering.
12. Geldof D (2016) *Superdiversity in the heart of Europe: How migration changes our society*. Leuven: Acco.
13. Verhaeghe, M., Pattyn, E., & Bracke, P. (2010). Belgen over psychische problemen en psychische hulpverlening: stigma in a global context: Belgian mental health survey: enkele eerste resultaten. *Psyche (Gent)*, 22(4), 16-18.

CONTACT

© <https://radiovisie.eu/wp-content/uploads/2019/11/RodeNeuzenDag-bollen.jpg>

CONTACT

Vakgroep Sociologie
Faculteit Politieke & Sociale Wetenschappen
Universiteit Gent

Website:

<https://www.ugent.be/ps/sociologie/nl/onderzoeksgroepen/hedera-projecten/fwo-rode-neuzen>

CONTACTPERSOON:

Dr. Melissa Ceuterick (UGent)
E-mail: Melissa.Ceuterick@UGent.be

HET ONDERZOEKSTEAM

Prof. dr. Piet Bracke (UGent)
Prof. dr. Peter Stevens (UGent)
Dr. Melissa Ceuterick (UGent)
Dr. Katrijn Delaruelle (UGent)
Marlies Bockstal (UGent)
Lotta Van der Meulen (UGent)
Dr. Veerle Buffel (UA)

AANBEVOLEN REFERENTIE
Bockstal, M., Van der Meulen, L.,
Delaruelle, K., Buffel, V., Stevens, P.,
Bracke, P., Ceuterick, M. (2021). Het
Rode Neuzen Project: 'een
cultuursensitieve stigma survey',
Algemeen [Factsheet]. Opgehaald van:
<https://www.ugent.be/ps/sociologie/nl/onderzoeksgroepen/hedera-projecten/fwo-rode-neuzen>

Versie Maart, 2021